

Utlysning av forskningsmedel

Den sammanhängande beredskapen

Steg 1

Innehållsförteckning

Utlysning av forskningsmedel.....	4
Den sammanhängande beredskapen	4
Ramar	4
MSB:s uppdrag.....	4
Bakgrund till utlysningen	4
Syfte och förväntad effekt	5
Två teman	5
Tema 1 Organisatorisk beredskap	6
Tema 2 Författningsberedskap	7
Tidsramar	8
Urval och beredning	8
Kriterier för granskning	8
Utformning av ansökan	9
Steg 1 – Intresseanmälan.....	9
Steg 2 – Fullständig forskningsansökan.....	10
Formella krav samt vissa begränsningar	10
Mer information.....	11
Kontaktpersoner för utlysningen	12

Utlysning av forskningsmedel

Den sammanhängande beredskapen

Ramar

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) avser att under 3-5 års tid finansiera forskning inom området Den sammanhängande beredskapen. Utlysningen omfattar 30 miljoner kronor.

Utlysningen kommer att ske i två steg. I det första steget välkomnas forskare att lämna in en intresseanmälan. I forskningsutlysningens andra steg bjuder MSB in ett antal sökande att lämna en fullständig ansökan, efter en bedömning av inkomna intresseanmälningar.

MSB bedömer att fyra till fem projekt kan beviljas inom ramarna för utlysningen. Beräknad start för utvalda forskningsprojekt är satt till halvårsskiftet 2022.

MSB:s uppdrag

MSB har ansvar för frågor om skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar, i den utsträckning inte någon annan myndighet har ansvaret. Ansvaret avser åtgärder före, under och efter en olycka, kris, krig eller krigsfara. En del av MSB:s arbete omfattar stöd till forskning inom vissa områden.

MSB finansierar behovsriktad forskning som ska vara möjlig att tillämpa i samhället. Forskningen utgår från ett behov i samhället som på sikt ska leda till ny förståelse, nya metoder eller nya produkter. MSB finansierar forskning och det är externa aktörer, till exempel universitet, högskolor eller forskningsinstitut, som utför forskningen.

Bakgrund till utlysningen

Sverige utvecklade under kalla kriget ett omfattande totalförsvar. Stora delar av samhället omfattades av en detaljerad planering av beredskapen för en väpnad konflikt. Hotet var i någon mån avgränsat och tydligt och beredskapen i form av lagstiftning, organisation och förmåga byggdes effektivt upp mot detta säkerhetspolitiska och militära hot. Efter Sovjetunionens fall var säkerhetsläget ett annat och totalförsvaret monterades till stor del ned och fokus låg i stället på hantering av fredstida kriser samt (militära) internationella insatser. Sedan en tid tillbaka är det säkerhetspolitiska läget åter försämrat och planeringen inför krigsfara och krig har återupptagits i Sverige. Samhället behöver nu kunna hantera hot, risker och sårbarheter brett.

Samhällssäkerheten är allt tydligare påverkad av gränsöverskridande hot och risker bland annat klimatförändringarnas konsekvenser, smittsamma sjukdomar och organiserad brottslighet. Ytterligare en risk är den ökade digitaliseringen och infrastruktur där teknikutvecklingen har

Datum
210920

Diarienum
MSB 2021-10091

möjliggjort för länder och aktörer som vill påverka Sverige att välja andra metoder än väpnade angrepp för att nå politiska mål. Dessa hybrida hot måste Sveriges beredskap kunna hantera.

En sammanhållen systematik för nationell beredskap kan i vissa avseende uppfattas saknas idag. En sådan behöver sträcka sig från den lokala, regionala och nationella nivå till den europeiska nivån. Vår beredskap är inte författningsmässigt strukturerad för den breddade hotbilden som också inkluderar att främmande makt vill påverka och till och med skada Sverige och våra intressen. Det finns hot och sårbarheter som påverkar Sveriges säkerhet här och nu. Ansvaret är idag till stor del förlagt till olika sakområden med svårigheter till överblick och samordning. Regelverket kan sägas vara optimerat för att lösa olika problemområden var för sig, men när sårbarheter och hot blir sammanflätade finns därmed en risk att luckor i regelverket utnyttjas eller inte stödjer en effektiv samlad hantering.

Sammanfattningsvis har den förnyade totalförsvarsplaneringen, den komplexa hotbilden och nya sårbarheter gjort att systemförståelse är särskilt viktigt för att kunna planera för, motverka och hantera de allvarliga påfrestningar som det moderna samhället kan ställas inför för vid olyckor, kriser och krig. Systemperspektivet ökar förutsättningarna att agera effektivt och att anpassa planer och rutiner till oväntade händelser.

Mot bakgrund av detta ser MSB ett behov av att genomföra den här utlysningen.

Syfte och förväntad effekt

Syftet med utlysningen är att höja samhällets kunskapsnivå utifrån en beredskap som omfattar krisberedskap och civilt försvar samt gränssnitten mot militärt försvar. Målet är att forskningen ska bidra till att understödja en stärkt svensk beredskap och resiliens. Forskningsresultaten ska kunna bistå med att lösa de utmaningar som samhället står inför. Det handlar om att begränsa sårbarheter och möta allt från småskaliga hot upp till väpnat angrepp.

MSB vill i denna utlysning se forskningsprojekt i vilket det finns en tydlig koppling mellan forskning och praktik och ser gärna att projekten integrerar målgrupperna i forskningsprojekten på olika sätt till exempel i fallstudier, workshops, och intervjuer. Projekten ska föra dialog och kommunicera med målgrupperna för att öka användarbarhet och spridning av den kunskap som tas fram. MSB ser positivt på samarbete mellan olika relevanta aktörer och lärosäten, såväl nationellt som internationellt.

Två teman

Utlsysningen är uppdelad i två teman: Tema 1 Organisatorisk beredskap och Tema 2 Författningsberedskap. Organisatorisk beredskap och författningsberedskap är i flera avseenden starkt sammanhängande och går inte alltid att strikt särskilja från varandra. Historiskt utgör de båda delarna den administrativa beredskapen.

Ansökningar förväntas adressera ett eller flera av behoven inom tema 1 och 2.

Datum
210920

Diariernr
MSB 2021-10091

Tema 1 Organisatorisk beredskap

Organisatorisk beredskap och systematik samt bestämmelser om myndigheters och andra berörda aktörers uppgifter och organisation är en delmängd av svensk nationell beredskap. Beredskapen avser hela beredskapsskalan från förutsättningar för uppbyggnad av beredskap, hantering av svåra situationer i fredstid och för beredskap för krigsfara eller krig. Så kallade vardagshändelser som mindre olyckor, tekniska fel i ett system utan påverkan på samhällsviktig verksamhet omfattas normalt inte.

Civilt försvar som en del av totalförsvaret omfattar hela samhällets motståndskraft och verksamheten bedrivs av statliga myndigheter, kommuner, regioner, näringsliv och frivilligorganisationer. Det behövs ny kunskap för att förstå hur det civila försvaret hänger samman, hur det kan komma att förändras och kan förbättras. Behov finns också att förstå hur uppbyggandet av det civila försvaret påverkar den svenska förvaltnings- och samhällsordningen samt hur den kan planeras med fokus på lösningar och åtgärder. Under fredstid innebär civilt försvar att planera, förbereda för verksamhet under höjd beredskap. Alla former av kriser i fred hanteras inom ramen för samhällets krisberedskap och vårt normala regelverk. Vid krigsfara eller krig och efter beslut om höjd beredskap börjar det civila försvaret verka och vissa fullmaktslagar för totalförsvaret träder i tillämpning.

Nedan följer *några exempel* på områden där behov av kunskap inom organisatorisk beredskap behöver utvecklas för att bygga upp beredskap för och hantering av situationer i fredstid och beredskap för krig:

- Svensk förvaltnings organisering och styrningsprinciperna mellan lokal, regional och central nivå
 - Gränsytorerna mellan sektorsansvar¹ och geografiskt områdesansvar är i nuläget utifrån de svenska styrprinciperna i flera avseenden otydliga. Båda perspektiven är centrala inom krisberedskapen men också för totalförsvaret. Denna otydlighet innebär att möjligheterna att planera för en sammanhängande beredskap kan vara begränsad.
 - Skärningen mellan föreslagna sektorsmyndigheters ansvar respektive länsstyrelsernas och kommunernas verksamhetsansvar² för bland annat försörjningsfrågor på regional och lokal nivå kan uppfattas vara otydlig. Lösningar för hur planeringsprocesser på myndighetsnivå kan omsättas till den lokala nivån (offentlig och privat) saknas till del idag. Det saknas även metoder för hur den lokala nivån effektivt kan identifiera behov samt dimensionera och skapa reella förmågor över hela hotskalan.
 - Kommuner och regioner har viktiga roller inom beredskapen men den kommunala självstyrelsen ger också särskilda utmaningar för en sammanhängande beredskap. Det är idag oklart var gränsen för det egna verksamhetsansvaret går och de ytterligare

¹ I betänkandet Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25) föreslås bland annat en ny struktur med beredskapssektorer och en högre regional ledning.

² Huvuddelen av arbetet med beredskapsplanering för civilt försvar har bedrivits på myndighetsnivå trots att konsekvenserna av ett väpnat angrepp i störst utsträckning hanteras av kommuner och regioner.

Datum
210920

Diarienumr
MSB 2021-10091

krav på förmåga som staten ställer genom särskild lagstiftning inom området krisberedskap och civilt försvar.³

- Försörjningsberedskap, här behövs mer kunskap om
 - drivkrafter, förutsättningar och hinder för näringslivets delaktighet i försörjningsberedskap. Detta behövs bland annat inom den företagsekonomiska, marknadsdrivna och privaträttsliga sfärens normsystem, arbetssätt liksom upphandling, EU-rätt och konkurrensfrågor i förhållande till målen för samhällssäkerhet.
 - dimensionering, nivåer och finansiering för en tillräcklig försörjning och till vilken grad vi kan vara självförsörjande samt hur möjligheter för omställning till annan produktion och till nya förhållanden är görlig.
 - förutsättningar och hinder för en god personalförsörjning⁴. Med god personell beredskap avses så väl att tillräckligt många personer omfattas, men även att personalen har rätt kompetens och profession. En fråga är bland annat hur dagens arbetsmarknad och strukturer för arbetsförmedling förhåller sig till gällande beredskapslagstiftning inom området.
- Strukturer och metoder för samverkan och ledning kommer att vara en viktig del i utvecklingen av ett sammanhållet system för nationell beredskap. Stora krav kommer att ställas i gränssnittet mellan system för samverkan och ledning av krisberedskap och civilt försvar respektive det militära försvaret. De metoder, kompetens och ledningsstödssystem som krävs för att utöva ledning över samhällets både civila och militära delar, behöver dessutom vara interoperabla med berörda aktörer nationellt och internationellt. Erfarenheter från genomförda övningar och från hur tidigare kriser har hanterats visar att arbetsprocesser, metoder och teknik behöver vidareutvecklas för att förbättra aktörernas förutsättningar att samverka och leda under kris och krig.

Tema 2 Författningsberedskap

Författningsberedskap är de lagar, förordningar, föreskrifter och andra bestämmelser som behövs för att planlägga och reglera samhällets omställning från fred till krig samt för att få samhället att fungera under laga former även i svåra situationer som krig. Författningarna ska därför ge Sverige goda förutsättningar att klara av de olika typer av svåra påfrestningar samhället kan komma att ställas inför.

Det finns utmaningar med hur krisberedskap och det civila försvaret ska utformas för att möta framtidens krav och delar av systemet kommer att behöva förändras. Hur detta kommer att påverka så väl olika aktörers organisation som deras ansvar och mandat enligt lagar, förordningar

³ Under flera decennier har regelverk, finansiering, praxis och samhällsutvecklingen påverkat möjligheterna att beakta totalförsvarsperspektivet i relation till den kommunala självstyrelsen.

⁴ MSB har fått ett regeringsuppdrag att bedöma behov av personalförstärkningar inom bevakningsansvariga myndigheter och andra berörda aktörer vid en situation med höjd beredskap och ytterst krig. Läs om uppdraget: <https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2021/07/uppdrag-till-msb-att-bedoma-behov-av-personalforstarkningar-inom-bevakningsansvariga-myndigheter-och-andra-berorda-aktorer/>

Datum
210920

Diariernr
MSB 2021-10091

och föreskrifter är inte klarlagt. Denna kunskap behövs för att kunna rikta och säkerställa den administrativa beredskapen.

Ett förbisett område är hur olika lagstiftning påverkar varandra inom och i anknytning till beredskapsområdet liksom vilka hinder det finns för en sammanhängande författningsmässig systematik för svensk beredskap. Det gäller till exempel hur sådana lagar och förordningar som lagen (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap, lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt förhåller sig till varandra och annan beredskapslagstiftning.

Än mer utforskat är lagstiftning som i praktiken innebär att de innehåller beredskapsaspekter som exempelvis livsmedels-, kommunikations- och transportområdena och hur exproprieringssamt handelsrätt och konstitutionella aspekter förhåller sig till varandra liksom hur de förhåller sig till relevant EU-lagstiftning.

Tidsramar

Steg 1: Utlysningens första steg öppnar 210930 och intresseanmälningar ska vara MSB tillhanda **senast 211104**.

Beslut att gå vidare till steg 2 beräknas kunna lämnas månadsskiftet januari-februari 2022.

Steg 2: Utlysningens steg 2 beräknas öppna i februari 2022 och stänga i mars 2022. Datum för när de fullständiga ansökningarna ska vara MSB senast tillhanda meddelas senare. Beslut om tilldelning av forskningsmedel beräknas kunna meddelas under juni 2022.

Urval och beredning

Utlysningen sker i två steg. Beredningen av inkomna intresseanmälningar, samt i ett senare skede fullständiga ansökningar, hålls samman av en MSB-intern beredningsgrupp.

Det första steget av utlysningen består av en intresseanmälan.

Bedömning av inkomna intresseanmälningar till MSB görs av en intern beredningsgrupp. Bedömningen utgår ifrån behov och relevans för att identifiera de intresseanmälningar som är högst prioriterade utifrån utlysningens föreslagna inriktningar.

I det andra steget bjuds ett urval av de sökande från steg 1 att inkomma med en fullständig forskningsansökan. De fullständiga ansökningarna genomgår en myndighetsintern granskning. Därtill inhämtas vetenskapliga experters bedömningar av ansökningarnas vetenskapliga kvalitet.

MSB förbehåller sig rätten att kontakta sökanden för diskussion och informationsinhämtande.

Kriterier för granskning

Bedömning av intresseanmälningar genomförs av sakkunniga handläggare på MSB och i huvudsak kommer kriterierna 1-5 att beaktas. I det andra steget, den fullständiga ansökan, deltar

Datum
210920

Diarienumr
MSB 2021-10091

både sakkunniga handläggare på MSB och extern vetenskaplig expertis i bedömningen, där kriterierna 1-6 kommer att beaktas.

Följande kriterier kommer att tillämpas:

1. Behov – Forskningen ska utgå från identifierade problem, utmaningar eller frågeställningar inom området.
2. Relevans – Hur väl speglar ansökan MSB:s önskemål om inriktning och utformning av forskningssatsningen? Hur väl bedöms projektet göra nytta för myndighetens/fältets ansvarsområde?
3. Nyttiggörande av resultat – Att resultaten av forskning når ut och kommer till användning och nytta är en grundläggande utgångspunkt för myndigheter som finansierar forskning. Med nytta menas att kunskaperna på olika sätt tas emot och används av aktörer med ansvar för samhällsskydd och beredskap; på policynivå eller i verksamhet. Resultaten ska till exempel ibland kunna omsättas i utbildnings-, utvärderings-, övnings- och utvecklingsverksamhet.
4. Genus och mångfald - Är köns-, genus- och mångfaldsperspektiv relevant i projektet? I så fall på vilket sätt kommer sådana perspektiv att användas eller varför väljer du/ni att inte göra det?
5. Internationellt perspektiv - Samhällsskydd och beredskap i allmänhet och forskningen inom området i synnerhet har en gränsöverskridande dimension vilken bör beaktas i MSB:s forskningssatsningar. När det gäller internationella perspektiv är Norden och EU av särskilt intresse.
6. Vetenskaplig kvalitet – Att väga samman vetenskaplig kvalitet och nytta är en del i MSB:s strävan att identifiera forskning med störst potential. I situationer där två forskningsansökningar bedöms lika sett till behov och relevans ska vetenskaplig kvalitet prioriteras.

Utformning av ansökan

Det är viktigt att notera att alla handlingar som kommer in till MSB är offentliga. Om en ansökan bygger på forskning som är helt eller delvis skyddad av sekretess måste ansökan formuleras på ett övergripande vis så att sekretesskyddade uppgifter inte riskerar att röjas.

Steg 1 – Intresseanmälan

Intresseanmälan lämnas via MSB:s webbaserade ansökningssystem. Gå in via <https://etjanst.msb.se/e-tjanster/>

Intresseanmälan ska bestå av följande och skrivas i Times New Roman, 11 punkter med enkelt radavstånd:

Datum
210920

Diariernr
MSB 2021-10091

- Grunduppgifter om huvudsökande (i formuläret som är en del av MSB:s webbaserade ansökningssystem)
- Kortfattade beskrivningar av det tänkta projektet enligt rubrikerna i fälten (i formuläret som är en del av MSB:s webbaserade ansökningssystem)
- En idéskiss inklusive referenser, som innefattar en övergripande beskrivning av forskningsfronten, forskningsbehov och framtida utvecklingen av området samt syfte, mål och metodologiska ansatser av den forskning som ska bedrivas. Här ska målgrupper och tänkt samhällsnytta för forskningssatsningen också beskrivas, samt en ungefärlig uppskattad totalbudget för projektet (Bifoga som bilaga, max 4 sidor)
- CV för huvudsökande (Bifoga som bilaga, max 2 sidor)
- Beskrivning av forskningsmiljö med övergripande förslag till organisering och tänkt forskargrupp (Bifoga som bilaga, max 1 sida)
- **Ansökan bör skrivas på svenska om inte speciella skäl föreligger**

Ofullständig ansökan beaktas ej.

Steg 2 – Fullständig forskningsansökan

I det andra steget ska en fullständig forskningsansökan lämnas in till MSB. Den fullständiga forskningsansökan ska bland annat bestå av en projektbeskrivning som utvecklar och fördjupar idéskissen, CV för samtliga sökanden och budget. Mer information om detta kommer med inbjudan till steg 2.

Formella krav samt vissa begränsningar

MSB:s formella krav på forskningsansökningar är att:

- Huvudsökande ska vara disputerad och tillhöra ett svenskt lärosäte eller forskningsinstitut.
- Projektansvarig forskare ska arbeta minst 15 % i projektet.
- Medsökande i projektet som finansieras av MSB ska arbeta minst 10 % av en heltidstjänst i projektet under den tid de ingår i projektet.
- Ansökan ska vara godkänd av firmatecknare vid lärosäte eller forskningsinstitut.
- Samtliga sökande måste godkänna hantering av personuppgifter i enlighet med GDPR.
- MSB kan ej ge bidrag till ekonomiska verksamheter⁵

Att tänka på:

- MSB ger full kostnadstäckning, för direkta och indirekta kostnader, kopplat till forskningsprojektet. Ange den procentsats för OH-påslag som ditt lärosäte/institut tillämpar.
- Stödberättigande kostnader ska vara uppkomna inom projekttiden, ska vara faktiska och kunna styrkas och uppkommit hos lärosätet/institutet.

⁵ Se Skatteverket definition: <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/321542.html>

Datum
210920

Diarienum
MSB 2021-10091

- MSB finansierar inte datorer. Utrustning finansieras endast i särskilda fall. Lokalkostnader för arbetsrum ska vara inkluderade i OH-påslag.

Mer information

Information om MSB:s forskningsverksamhet finns på:

- www.msb.se/forskning
- www.msb.se/sv/aktuellt/utlysning-av-forskningsmedel/
- Investering i kunskap för ett säkrare samhälle – MSB:s strategi för forskning och utveckling
<https://rib.msb.se/filer/pdf/28834.pdf>

För ytterligare vägledning och referenslitteratur kring utlysningen finns mer läsning på följande länkar:

- MSB. (2021). Kraftsamling – för en stärkt civil beredskap : baserad på MSB:s nationella risk- och förmågebedömning 2021. Publikationsnummer MSB1796. [Länk](#).
- SOU 2021:25. *Struktur för ökad motståndskraft*. [Struktur för ökad motståndskraft, SOU 2021:25 \(regeringen.se\)](#)
- Försvarsmakten & MSB. (2021). *Handlingskraft – Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025*. <https://www.msb.se/sv/aktuellt/nyheter/2021/augusti/handlingskraft--en-samlad-plan-for-ett-starkare-totalforsvar/>
- MSB. (2019). *Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar : faktablad*. Publikationsnummer MSB843. [Länk](#).
- MSB (2018). *Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar*, Publikationsnummer MSB777. <https://rib.msb.se/Filer/pdf/28738.pdf>
- msb.se om samverkan och ledning. <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/samverkan-och-ledning/>
- msb.se om kommunal krisberedskap. <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/samlat-stod-till-kommuner/handbok-i-kommunal-krisberedskap/>
- Svensk juristtidning, häfte 10, 2020 med 8 artiklar kopplade till Covid -19 och regelverk för kriser och höjd beredskap. Kraftsamling för stärkt civilt beredskap. <https://svjt.se/utgava/2020/10>
- msb.se, om försörjningsberedskap. <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/forsorjningsberedskap/>
- msb.se, publikationer, informationsmaterial och metodstöd inom området krisberedskap och civilt försvar. <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/samverkan-och-ledning/gemensamma-grunder-for-samverkan-och-ledning-vid-samhallsstorningar/material/>
- msb.se, om forskning inom civilt försvar, samhällsviktig verksamhet, krisberedskap. <https://www.msb.se/sv/aktuellt/forskning-pagar/civilt-forsvar-samhallsviktig-verksamhet-krisberedskap/>

Kontaktpersoner för utlysningen

Susanne Hede, Forskningssamordnare
Enheten för forskning och utvärdering
tfn: 010-240 5543 , e-post: susanne.hede@msb.se

Jenny Selrot, Forskningssamordnare,
Enheten för forskning och utvärdering
tfn: 010-240 5122, e-post: jenny.selrot@msb.se

Åsa Hertzberg, Utvärderare
Enheten för forskning och utvärdering
tfn: 010-240 5192, e-post: asa.hertzberg@msb.se